

Fehér Béla: Kossuthkifli

hazafias kalandregény

1. A témaválasztás indoklása

Ha közös, iskolai feldolgozásra választjuk Fehér Béla 2012-es regényét, szerencsés esetben akár az is előfordulhat, hogy később a diákok úgy fognak visszaemlékezni rá, mint az egyik legszórakoztatóbb középiskolai olvasmányukra. Ha az osztály rákap a szöveg humorára és elfogadja, sőt megszereti a Fehér Béla által megalkotott, mesterséges nyelvezetben a különféle regisztereket összeszövögető, tobzódó játékosságot, akkor jó esély van rá, hogy a regény hosszú távon közös hivatkozási alapként, akár egy-két saját csoportnyelvi szavuk, kifejezésük forrásaként is megmarad. A mű

úgy válhat maradandó élménnyé a középiskolás diákok számára, hogy megtapasztalják a kortárs irodalomba beleolvasás frissítő örömét, és bátorítást kapnak arra, hogy érdemes nyitottan figyelni saját koruk írói, művészi törekvéseit, hiszen nem kell attól tartaniuk, hogy kizárólag súlyos, fárasztó, nehéz vagy nyomasztó tartalmak várnak rájuk.

Fehér Béla a magyar nemzeti tudat leginkább kultikusan kezelt témáját, az 1848/49-es szabadságharcot választotta fordulatos és kalandokban bővelkedő története háttéréül, tehát azt a korszakot, amely mindenkiben, aki magyar iskolába jár vagy járt, óhatatlanul egy sor gyermekded sémát is felidéz és mozgósít. A szórakoztató alapregiszter mellett a befogadást segíti az a tény is, hogy a szerző számos ponton épít olyan elemekre, amelyek sok diák számára jól ismertek, hiszen karikatúraszerűen halmozza a populáris irodalomból ismerős megoldásokat és a zsánerfilmes helyzeteket.

2. A szerzőről

Az újságíróként, a Magyar Nemzet tárcaírójaként dolgozó Fehér Béla 1949-es születésű. Szűkebb értelemben vett szépirodalmi művet negyven évesen publikált először, azóta rendszeresen jelennek meg regényei, gyűjteményes kispróza-kötetei. A tárcaírói

gyakorlat rutinja, a burjánzó nyelvi leleményesség, a szórakoztató hangvétel, a cselekményben időnként bekövetkező, váratlan, groteszkbe hajlóan fantasztikus fordulatok, a zsánereken belül a bűnügyi és a kalandtörténetek iránti vonzódás, valamint a gasztronómiai ismeretek élvezetes szövegbe építése jellemző stílusára. A 2013-as Aegon-díjra jelölt regénye jelentős közönségsikerrel büszkélkedhet, sajtóhírek szerint 2014 őszére várható a regény adaptálásával készülő, hatrészes filmsorozat bemutatása a közszolgálati televízióban.

3. A *Kossuthkifli* és Jókai

A regény sajtóvisszhangja visszatérően Jókai regényeihez köti a *Kossuthkiflit*, ezért kézenfekvő ötlet, hogy 10. osztály végén, Jókaihoz kapcsolva illesszük a tanmenetbe Fehér Béla regényét. Emellett szól az is, hogy Jókai regényművészete eltörölhetetlen hatást gyakorolt arra a képre, amelyet a kollektív emlékezet a tizenkilencedik századról és annak nagy történelmi eseménysoráról, az 1848/49-es forradalomról és szabadságharcról őriz, és amelyhez képest rajzolja meg a mai regény saját cselekménye hátterét. Adódik tehát az összevetési lehetőség *A kőszívű ember fiaival*, ám ennek gyakorlati akadálya, hogy Jókainak ez a regénye a hetedik évfolyam hagyományos (és a kötelezők népszerűtlenségi listáján sajnos gyakran emlegetett) olvasmánya –, Fehér Béla regényét azonban egészen biztosan korai lenne a hetedikesek kezébe adni. Később, 10. (csúszás miatt gyakran 11.) évfolyamon viszont nem valószínű és nem is indokolt, hogy a magyartanár az osztály egy része számára már ismerős, általános iskolában „kipipált” regényt újra feladja. A középiskolában többnyire *Az arany ember* a szokásos házi olvasmány, így az osztály Jókai-tapasztalatának valószínűleg ez a regény az alappillére –, leginkább tehát akkor is *Az arany emberre* építhetjük fel a párhuzamot, ha biztosan nem ehhez a regényhez kapcsolható a *Kossuthkifli* a legtöbb szállal.

A jellemábrázolás: A Fehér Béla által használt, nagyrészt eltúlzott, parodizált Jókai-jellegzetességek között a legfontosabb a regényvilág szereplőinek fekete-fehér jellemrajza. „*Két elem áll harcban egymással: egyik sötét, ártó, ármánykodó; másik üldözött, szenvedő, de erős és nyílt csatákban győző.*” – írta a romantikus szerző első regényében (*Hétköznapok, A táblabíró* című fejezet, idézi Gintli Tibor – Schein Gábor: Az irodalom rövid története I., 600.) Jókai legtöbb művében a szélsőségesen polarizált erkölcsi ellentétek mitizált versengését, összecsapását meséli el, és a szélsőséges figurák egymással szembe (ellentétekbe), illetve egymás mellé (párhuzamokba) rendezhetők. Az erkölcsi meghatározottságú jellemek egydimenziós megformálásához képest különös jelentőségű Tímár Mihály figurája, akinek esetében egyetlen alakon belül ütköznek össze az erkölcsi indíttatású létszemlélet nagy ellentétei.

A *Kossuthkifli* szereplői Jókai eredeti alapképletéhez igazodva csupán néhány jellemző vonással vannak felrajzolva, de groteszk módon redukált, humoros torzképekként testesítik meg, karikírozzák a nagyszabású, romantikus értékeket, a jó és a rossz erőit. Az *arany ember* főhőse mellé rendelhető, valódi erkölcsi dilemmát átélő figurát pedig egyáltalán nem találunk benne.

A kalandregény: Jókai számos Walter Scott-i típusú történelmi kalandregényt írt. A romantika egyik legnagyobb karriert befutott műfaja a szórakoztató és ifjúsági irodalomban is közkedveltté vált, már csak azért is, mert a pikareszk kalandosság epizódjaiból könnyedén létrehozhatók a modern média marketing-szempontról is egyik legütőképesebb eszközének tartott *sorozatok*, amelyeknek köszönhetően a tizenkilencedik századi folyóiratoktól kezdve a mai tévés vagy internetes hordozókig sikeresen lehet hosszú távú érdeklődésre számítani. Fehér Béla Jókai és mások nyomán – ám rengeteg öniróniával – használja a jól bevált receptet, amikor egyfelől a magyar történelem egyik legérdekesebb, legmozgalmasabb időszakát választotta kulisszának, másfelől pedig a feladatvégrehajtás és utaztatás sémájára épülő cselekményvezetéssel kalandsorozatot hoz létre. Nem véletlen tehát, hogy a regényt megfilmesítésre kiválasztó rendező-producer, Rudolf Péter is sorozatban képzelte el az adaptációt.

Az anekdotikusság: A Jókai által írt tárcaregények alapvető jellegzetessége, hogy számtalan kisebb, zárt elbeszélés füzéréként építkezik. A szinte önállóan is megálló epizódok jól elkülönülő egységekbe rendeződnek, ám egyúttal egyetlen nagy történet lánczemeiként is

felfűződnek egymás után. A pikareszk jelleg azt is lehetővé teszi, hogy a teljes mű olvastatása nélkül, kisebb részletek alapján dolgozzunk a szöveggel.

A történelmi regény: A történelmi múlt festésének érdekességét, egzotikumát a romantika fedezte fel, és természetesen egyáltalán nem mindegy, hogy mi indokolja a cselekmény történelmi korba helyezését: a tetszetős díszlet és a „kosztümös” téma iránti vonzódás, a nemzeti tudatot megalapozó történelmi eseményről szóló narratívaépítés vágya, a jelen történelemértelmezését segítő parabola megalkotása, vagy ezektől eltérő ok. Az ábrázolás szempontjából az is kulcskérdés, hogy milyen történelemszemlélettel nyúl a szerző a választott korszakhoz. A történelemmel kapcsolatos tudásunkon a mai szaktudomány szerint elég nehéz lenne az objektív igazság rögzítését, kimondását számon kérni, hiszen ezt a tudást a történetírás, az irodalmi narratívák és a kollektív emlékezet különböző, írott és szóbeli szövegei közösen határozzák meg és alakítják folyamatosan. A döntő tehát az, hogy egy adott történelmi korszakban játszódó irodalmi mű korábrázolása milyen viszonyt teremt azzal a történelemképpel, amellyel a mű olvasói feltételezhetően rendelkeznek. Erősíti-e a meglevő tudást, esetleg sikerrel kanonizálódó műként maga is részt vesz a történelmi korról kialakuló közfelfogás felépítésében, vagy éppen szembemegy azzal, és inkább dekonstruálja, megkérdőjelezi, elbizonytalanítja a közkeletű történelemképet.

Érdekes a diákokkal közösen megvitatni, milyennek látják az iskolai tanulmányaikból valószínűleg ismert két történelmi kalandregény, az *Egri csillagok* és *A kőszívű ember fiai*, esetleg más, általuk olvasott művek, valamint a *Kossuthkifli* történelemszemléletét. Ha vannak jó olvasó, vállalkozó gyerekek az osztályban, kérhetünk tőlük a témához kapcsolódó kiselőadásokat a történelmet különböző módon használó, megmutató regényekről, például *A lőcsei fehér asszony*ról (hogy Jókai Mórtól is előkerüljön olyan példa, amely egy mitizált történelmi korszakról, jelesül a kuruc korról fest dekonstruált, az – épp Jókai idejében – épülő – mítosz ellenében ható képet) vagy az Aegon-díjas művekről szóló tananyagok között is feldolgozott *Hitler lányáról* (amelyben Csaplár Vilmos új posztmodern játékot a történelemmel). *A lőcsei fehér asszony* összevetése a *Kossuthkiflivel* egyébként azért is indokolt, mert az, ahogy Jókai művében Korponayné Géczy Julianna lovas kocsival száguldozik keresztül-kasul a háborús országban, akár előképe is lehet annak a tébolyult és végül céltalanná váló utazásnak, amit Fehér Béla saját regénye alapmotívumaként használ.

A klasszikus történelmi regényekben közös regényvilágban lépnek fel valós és fiktív figurák, ami az olvasók számára nem összeegyeztethetetlen az úgynevezett „valószerűség” elvárásával, hiszen könnyen belátható, hogy a többé vagy kevésbé dokumentált életrajzú,

esetleg a politikára, történelemre jelentősebb hatással bíró személyek környezetében, velük egy időben rengeteg olyan ember élt, akiről nem tud a közös emlékezet. Helyettük, tehát lehetséges valós személyeket elképzelve alkotja meg az író a kitalált figurákat, hogy elmesélhesse a történelmi közegben elképzelt mesét: „történhetett akár így is”. Fehér Béla regénye nem tartja magát ehhez a sémához. Helyette harsányan irodalmias paneleket használ, illetve a zsáner mintájául szolgáló művek közhelyeit csúfondáros gyakorisággal alkalmazza, és időnként váratlanul irreális-fantasztikus, azaz mesébe illően csodaszerű cselekményelemekkel turbózza fel az amúgy is pergően cselekménydús történetet. Mindez önmagában felerősíti a mesei jelleget, a fikciót, ám a történelmi regények fiktív-valós szereplőket összeeresztő eljárását leginkább az forgatja ki, ahogy a *Kossuthkifliben* nem csak valódi kortársak, hanem egy-egy közismert irodalmi alak, például Lúdas Matyi vagy János vitéz is bármikor felbukkanhat egy rövid, de hálás cameo szerepben.

(Megjegyzés: A „cameo szerep” kifejezés a filmek kapcsán terjedt el. Jellemzője, hogy egy híres, közismert személyiség rövid, akár szöveg nélküli szerepben, gyakran csak néhány másodpercre tűnik fel a filmvászonon. A feladatbank A/13-as feladata tartalmazza a kifejezést, ha a gyerekek rákérdeznek, esetleg szükség lehet a magyarázatra.)

A stílus: Arany János Jókaira vonatkozó megjegyzése, mely szerint „az elbeszélésben a népmesék modora ragadt meg leginkább lelkében” visszatérően megjelenik a Jókai-szakirodalomban. A mesélő kedvhez társuló szókincs- és stílusgazdagság sok mai vagy fiatal befogadó számára nehezíti Jókai olvasását, hiszen „egész életén át gyűjtötte és felhasználta a régiség, a tájnyelvek és a rétegnyelvek kifejezéseit”, ahogy a Gintli-Schein szerzőpáros által jegyzett, korábban már említett irodalomtörténet írja róla. A *Kossuthkifliben* használt, ugyancsak régi, tájnyelvi és rétegnyelvi szavakban dúskáló nyelv hasonlóképpen kihívás az olvasó számára, ám egyben a szöveg humorának is forrása. Kiváló alkalom és lehetőség az iskolában arra, hogy a nyelvről, a nyelvújításról, a nyelv tudatos vagy mesterséges alakításáról, változásáról gondolkozzunk el a diákokkal együtt, akár a nyelvújítás nyelvtanórai tárgyalásához kapcsolódva is.

Test és lélek, transzcendencia: A keresztény hagyományban a test és lélek dualitása alapvető, világkép-meghatározó tétel, és megkerülhetetlennek számít a kérdés, hogy mi történik a lélekkel a test halála után. A romantikáról tudjuk, hogy gyakran saját mitológiákkal teremt transzcendens távlatot az emberi létezés ábrázolásához, és hogy a szentimentális irodalmi előzményekig visszavezethető romantikus szemlélet szerint a lelki, szellemi és az

anyagi értékek, az „ábránd és való” között ellentét feszül. Az emberi psziché belső, nem látható, ám annál lényegesebb értékhordozója a lélek, amelynek megnyilvánulásait a romantikus irodalom igen komolyan veszi, és nagy gondossággal törekszik az ábrázolására. Mindehhez képest meglepő és frivol ötletnek tűnik a romantikus környezetbe, közegbe helyezett *Kossuthkifli* állítása a lélekről, amennyiben mindkét hagyománynak fricskát mutat, és a meghaló szereplőkből távozó lelkeket testi formában, pontosabban különös rovar- és lepkeszerű, de mindenképp szárnyas lényecskéknek ábrázolja. Nemcsak a keresztény képzetkör az, ami még naiv-népies formában sem érvényesítheti önmagát, hanem a romantikus lélekfelfogás sem, hiszen a romantikus díszletek között mozgó és romantikus gesztusokkal élő, sematikus, egy-egy alapvonásra redukált figurák mélyén nem egy nagyszabású lélek-princípium, hanem csupán egy lepucérodó, riadt, többnyire reszkető állatka bújjik meg. A népmesék pogánysága, egy modern műmese groteszk poénja, a lélekvándorlás-gondolat kifejtetlen felbukkanása, a mesei újjáéledés és varázsléhetőségek motívumai ötletszerű, eklektikus gomolygásban vetik fel időnként a tapasztalaton túli világ egykor komolyan vett témáját.

4. A *Kossuthkifli* és Rejtő Jenő

A groteszk, nemegyszer abszurd humor magyar klasszikusa Rejtő Jenő. Veres András írja róla, hogy regényei „messzemenően élnek a populáris irodalom ismert fordulataival, sőt tudatosan rájátszanak a műfaj klasszikus remekeire”, miközben „egyszerre aknázzák ki és idegenítik el a műfaj eszközeit”. Veres András szerint Rejtő „vagány hősei hangsúlyozottan irodalmi teremtmények”, akik „a romantikából elszármazott, meseszerű jelmezeket viselnek”, valamint „makacsul ragaszkodnak az elvekhez és szabályokhoz”. A hangsúlyozott irodalmiság és a sztereotípiák ironikus használata Fehér Béla regényének is meghatározó stílusjegye, ezért a regény ajánlásakor nyugodtan hivatkozhatunk a diákok esetleges Rejtő-élményeire.

Egy lehetséges Rejtő-párhuzam: Veres András Rejtő talán legismertebb műve, a *Piszkos Fred, a kapitány* kapcsán fejt ki, hogy a regény hangsúlyozottan negatív és közutálatnak örvendő hőse (a címszereplő) az egyetlen, aki az egész regényvilágot tökéletesen eluraló zűrzavart és káoszt átlátja, irányítja és manipulálja, és aki egy ad abszurdumig vitt jóhiszemű beállítás jegyében végül mégis felmentést kap. Érdekes melléállítani a *Kossuthkifli* főgonoszt, Swappach Ferdinánd tanácsost, aki szintén igen nagy zűrzavar fölött tűnik fel a

nagy manipulatív erővel rendelkező, omnipotens hatalom szerepében. Ő azonban nem kap jóindulatú felmentést, sőt a mindent behálózó kémszervezetből származó, óriási többlettudással manipuláló és omnipotensnek látszó hatalma is csúfosan felsül végül. A két, sok humorral ábrázolt apafigura összehasonlítása szórakoztató, hálás feladat lehet az osztályban.

5. Mikor, hogyan érdemes foglalkozni a *Kossuthkiflivel*?

A mű tárgyalása 10. vagy 11. osztályban vehető leginkább napirendre, Jókaihoz vagy a romantika által elterjesztett, új regényműfajokhoz, esetleg a népszerű irodalom térhódításához kapcsolódva. 9. évfolyamon még túl nagy akadály lehet a gyerekek számára a nyelv bonyolultsága, a sok ismeretlen szó, 12. osztályban pedig a gyakorlatias időbeosztás szellemében csak akkor érdemes feladni a művet, ha egyúttal kortárs irodalmi tételnek is Fehér Béla regényét választjuk.

Bár a szerzővel folytatott interjúkban időnként felmerül a komolyabb, mélyebb olvasat lehetősége (ennek megvitatására a feladatok során akár sor is kerülhet), a *Kossuthkiflire* elsősorban szórakoztató célzatú műként tekinthetünk. Nem lenne tehát hasznos rigorózus szigorúsággal feladott kötelező olvasmányként a diákokra erőltetni a regényt, pedagógiai hozadéka inkább annak van, ha sikerül felkelteni az érdeklődésüket, és élvezetet, örömet jelent nekik az olvasás.

Az interneten két részlet található a regény szövegéből, ezek kapóra jönnek ahhoz, hogy közös olvasással, szövegvizsgálattal induljon a munka. A részletek a teljes szöveg ismerete nélkül is feldolgozhatók. Ezután – az osztálybeli fogadtatás függvényében – kérhetünk előzetes szempontok alapján kiselőadásokat, egyéni vagy csoportmunkában portfóliókat, vagy ha az osztály szívesen elolvassa a művet, akkor projektmunkával folytatható a regény feldolgozása. A kiselőadásokról, portfóliókról külön megállapodásokat köthetünk a vállalkozó diákokkal, osztályszintű olvasás esetén pedig jelöljük ki egy két-három hét múlva esedékes határidőt, amikorra mindenki a regény végére tud érni, és amikor be tudjuk illeszteni a tanmenetbe a *Kossuthkifli*-projektóra(ka)t.

A tananyag elkészítésekor még nem mutatták be a *Kossuthkifliből* forgatott hatrészes televíziós sorozatot, amelynek – sikertől, nézettségtől függően – bizonyára hatása lesz arra is, hogy a diákok mennyi érdeklődést mutatnak a regény iránt, illetve mennyi előzetes ismeretekkel rendelkeznek a mű témájával, cselekményével kapcsolatban. Egy népszerű

sorozat jelentősen növelheti a gyerekek olvasási kedvét, ezt pedig a magyartanárok nyilván szívesen kihasználják majd.

6. Bevezető munka a regényrészletekkel

Az osztály egyik fele számára egy létező, bár talán nem mindenki által ismert műfaj, egy úgynevezett „felolvasó színházi” jelenet elkészítése lesz a feladat. Ez azt jelenti, hogy a diákok felkészülnek a kapott szöveg hangzó bemutatására, de nagyrészt le kell mondaniuk nem csak a díszletek, jelmezek, kellékek, hanem a mozgások alkalmazásáról is. Mivel regényrészlet bemutatásáról van szó, szükségük lesz narrátorra, de átalakíthatják, átírhatják a szöveget úgy, hogy a növekedjen a szereplők szájába adott részek aránya. Szabad húzni, tehát elhagyhatók a nem tetsző vagy feleslegesnek ítélt mondatok, és beleírni is szabad a szövegbe –, egyrészt, mert a mai hagyományos színházi és felolvasó színházi dramaturgok munkájában természetes ez a gyakorlat, másrészt pedig mert az iskolában különösen indokolt a szövegekhez való kritikus és alkotó jellegű viszonyulás támogatása. Legyen rendezője az előadásnak, és a csoport dolgozza ki minden szereplő számára a hozzá tartozó beszédmódot. Nem tilos némi mozgással, kellékkal rásegíteni a hatásra, de fontos, hogy a felolvasó színházban a beszéd a lényeg, tehát lehetőleg székeken, körben ülve adják elő a szöveget, amelynek értő és érthető, kifejező elmondása garantálhatja a bemutató közönségsikerét az osztályban.

Az első részlethez 5-6 fős csoportot szervezzünk, a második részleten akár tízen is dolgozhatnak.

A további, 3-4 fős csoportok – osztálylétszámtól függően – úgynevezett „fagocitátumokat” írnak (ld. Pethőné Nagy Csilla Irodalomkönyv 9-12. A tankönyvsorozat tanulási módszerei, technikái). A módszer lényege, hogy a gyerekek kapnak egy idézetet, amelyet körbeírnak a saját mondataikkal: az első csoporttag ír az alapidézet elé és mögé egy-egy (esetleg több) mondatot, azután a második csoporttag az elkészült szöveget kiindulópontnak tekintve ugyancsak elé és mögé is ír legalább egy-egy mondatot, és így tovább. Az utolsó csoporttag úgy próbálja körbeírni az addig elkészült szöveget, hogy az a befejezettség érzetét keltse, tehát legyen viszonylagos eleje és vége.

Mivel a felolvasószínházra készülő csoportoknak hosszabb munkájuk van, a fagocitátumírók nyugodtan készítsenek szövegeket több idézethez is (akár mindegyikhez),

majd a munkájuk végeztével üljenek össze, és válasszák ki minden idézethez a legjobban sikerült verziót, amit egy-egy vállalkozó csoporttag fog felolvasni az osztály előtt. Mivel az idézetek a megadott két részletből származnak, a felolvasó színházasként csoportoktól kérhetjük, hogy a szöveg meghallgatása után mondják meg, melyik mondat volt ismerős számukra, tehát melyik mondat származik a *Kossuthkifliből*.

A felkészülésre az óra első felét, az elkészült munkák bemutatására pedig az óra második felét szánhatjuk. Mivel a munka így is feszes időbeosztást követel, érdemes a következő órára hagyni a tapasztalatok összesítését és annak megbeszélését, hogy szeretnék-e a diákok az egész művel is foglalkozni. A házi feladat legyen egy kis internetes kutatás: mindenki olvasson el néhány recenziót a műről, interjút a szerzővel, és az olvasottakról készítsen jegyzeteket a füzetébe.

A következő órán a házi feladat megbeszélésével összekötve megtörténhet a szavazás a mű egészét illetően. Az eredménytől függően a tanár a diákokkal egyetértésben kijelöli az olvasás határidejét, vagy felajánlja a kiselőadások, illetve a portfóliók elkészítésének lehetőségét.

Idézetek a fagocitátumok megírásához

„Ráleltem a fény forrására! A jelen lévő hölgyeknél sugárzóbbak még nem jártak e vén falak között.”

„Tanítva mulattató érzékeny játék.”

„Mondanom se kell, nem tündér volt, hanem kémnő!”

„Boldog vagyok, hogy ilyen felemelő társaságban tölthetem életem utolsó perceit.”

„Szekér döcögött a viskó elé, a bakon megtermett komondor ült, hetykén félrekapott kucsma volt a fején, a hóna alatt két ingaórát tartott.”

Kossuthkifli, 1. részlet (174-176. o.)

Slubek Eugén bekeretezett fametszetet mutatott a hölgyeknek, kik ruhavédő fehér körgallérban, kifésült hajjal bájologtak a tükör előtt. A kép Ocskay László kuruc brigadéros karóba húzott fejét ábrázolta.

– Szeme nyitva, tekintete élénk – ráncolta a homlokát Estilla, de a hajfodró finoman figyelmeztette.

– A frizuráját tessék észrevenni! A művészi csigákat!

Amikor Swappach berontott, Slubek éppen azt magyarázta, hogy Ocskay fejét 1710. január 3-án pallossal csapták le Érsekújvár főterén, néhány méterre a hajfodró műhelytől. A csöpögő fejet karóra tűzték, hadd lássa mindenki, mi vár az árulókra. Slubek széapja a város derűségére Ocskayt tetszetősen megfrizírozta, sütővassal gazdagon csigázta. Így derült fény fodrászi tehetségére. A család rábeszélésére még azon a tavaszon megnyitotta üzletét. Annyi vendég járt hozzá, hogy alig győzte.

– Az ön helyében ezzel a történettel nem dicsekednék – jegyezte meg az őrnagy, de Slubek nem zavartatta magát.

– Öt nemzedék óta fodrónak tanul az elsőszülött fiú, azóta frizírozzuk még vonzóbbá lányainkat, asszonyainkat, s jutalmunk áradó közmegeledés. Ah, de mi ez a vakító ragyogás? – rettent színpadiasan, majd ügyes piruettel fordult Estilla és Karola elé, ott a földig hajolt. – Ráleltem a fény forrására! A jelen lévő hölgyeknél sugárzóbbak még nem jártak e vén falak között.

– Kifent pojáca! – fitymált az őrnagy.

– Pojácát mondott? De hiszen ő a bátyám! Ismerni méltóztatik?

– Nem, égnek hála. Vonzó ember, mint maga?

– Teátrista a lelkem!

– Szép kis család!

– Éppen ma este lép fel a trupp a Korona szálájában. *A szép tüzér és a lelencet* adják. Tanítva mulattató érzékeny játék.

– Szép tüzér? – az őrnagy felnevetett. – Az összes csepürágót felszerelném honvédnak! Masiren, irány a front, ott mulassanak!

– Most aztán megfogták a szerencse lábát! Tisztelem jeléül prezentálok négy jegyet a ma esti előadásra! – örvendett Slubek, mintha ő kapná az ajándékot. Szinte csilingeltek a füle fölé göndörített hajcsigák. Pomádés üvegei mögül elővette a jegyeket, átnyújtotta az őrnagynak. Swappach arca megfeszült, körszakállának rövidebb szálai felmeredtek. Miszlikre tépkedte a biléteket, a maréknyi fecnit pedig felhajította, hadd szitáljon, mint a hóesés.

– Hölgyeim, indulunk! – adta ki a parancsot, és már tárta is az üvegajtót. A hirtelen mozdulat nyomán szeplős képű, vörös hajú férfiú vált láthatóvá, ki a küszöbön térdepelve próbálta lesni, mi történik a hajfodró műhelyben. Mindkét vállán galamb gubbasztott, ám tollukat hullajtva röppentek fel, amint a férfiú menekülőre fogta, s inaszakadtából futott a Halál Fullánkja temetkezési hivatal felé. Az őrnagy gyűlölettel nézett utána, aztán megragadta Batykó nyakkötelét. – Áncváj, dömsi! Mozgás!

– Oly fájdalom, hogy nem megyünk színházba – sóhajtott Estilla.

– Ámbár az operngucker is velünk! – tetézte a grófnő, majd Slubekhez fordult. – Elárulná, ki *A szép tüzér és a lelenc* szerzője?

– Én magam – válaszolta hervadtan a hajfodró.

(forrás: http://www.litera.hu/hirek/feher_bela_kossuthkifli utolsó letöltés: 2014. május 18.)

Fehér Béla: Kossuthkifli, 2. részlet (197-201. o.)

Dalfalvi Matyiő nem tudta, milyen távolságban lehet a tótmegyeri út, amely aztán Nagysurány előtt ágazik el Érsekújvár felé, de úgy gondolta, nem lehet messze. Ha viszont rossz irányba halad, könnyen betévedhet a Sógó-mocsárba, onnan pedig ép bőrrel nem sokan jutottak ki. Árkon-bokron át rohant, újabb sebeket szerzett, tépett egyenruhája tovább fogyatkozott. Hol zsembékos ligetbe, sonkolyos rétre, hol erdőbe jutott, de járt ösvényre, szekérútra nem lelt, hanem félórai loholás után, az árteret maga mögött hagyva, düledező kunyhóhoz ért. Kerítés nem övezte, mindössze néhány vén vadkörtefát, a kerekas kút körül konyhakertet és kapirgáló tyúkokat látott. A viskó északi falához ragasztott kenyérsütő kemencéhez osont, meghúzódott a farakás mögött. A farakás tetején kakas pöffeszkedett, az idegen láttán kíváncsian pislogott, húsos taréja ide-oda lettyent, végül Dalfalvira ripakodott.

– Kicsípem a kandi szemed, lajha! FUSD el innen az irhádát!

– Nézzék már, a nagyszájú, vérbő kakasát! – nevetett Matyiő. – Csakhogy a tréfához most fáradt vagyok. Hol a gazdád?

– Majd meglátod, te emberízink, szarbödön!

Dalfalvi ugrott volna, hogy modorra tanítsa a kakast, jól kitekerje nyakát, azonban kicsapódott a kemence vasajtaja, és fertelmesen ronda banya mászott ki rajta.

– Ki keresi Sáfránkát? – kérdezte nyekeregve.

A ruháját korom borította, de ez még hagyján. Annyi kelés, kiütés és bibircsók lepte az arcát, hogy Dalfalvi kettőt lépett hátra. Foga egy se látszott, szája lila szélű lyuk, az egyik szeme lejjebb ült, egész testét görbére húzta a csúz. Százlábú futkározott orrából a fülebe, aztán vissza.

– Eltévedtem, öreganyám! Útbaigazítást kérek – szólt meleg hangon Matyiő, s próbált kedveskedő pillantást vetni a banyára.

– Hej, nagy hibát követtél el, hogy öreganyádnak szólítottál, nem pedig bátyuskának, de kivételesen megbocsátok – csóválta a fejét a banya, aztán váratlanul Dalfalvi mellére borult. Matyiő orrát kénes bűz csapta meg. – Hoztál Sáfránkának ajándékot? Ennivalót, befaló falásig. Jó vodkácskát megívó ivásig.

– Azt se tudom, mi az a vodkácska – pislogott Dalfalvi, mire a banya az orrát szivogatta, s tenyéryit köpött a kemence falára.

– Varnyút se hoztál, hogy nyársra vonjuk csemegének?

– Van a környéken elég varjú, fogjál magadnak! – így Dalfalvi, azzal eltaszította a banyát. – Olyan bűzös a tested, hogy már mennék is tovább, csakhogy nem tudom az utat. Elhízott fekete kandúr oldalgott elő a farakás mögül. Leült a banya lábához, és így szólt.

– Nem lesz ez jó, Arkagyij Szemjonovics! Vigyázzunk! Ha ez az ember nem tévedt el, hanem cselet vet, mert ügyes kém, kockáztatjuk a titkos hadműveletet. – Dalfalvira nézett. – Szimatkods, szaglászol, fened a fürkészetre termett csipád?

– Már az gyanús lehet neki, hogy a banyaház nem mézeskalácsból épült! – csatlakozott a kakas. – De mit tehattünk volna, ha egyszer a jóságos cár atyuska hadiraktáraiban nem tartanak mézeskalácsot. Erre a banya a kakas elé csoszogott.

– Hallgasson ide, Danyiló őrnagy! Egyelőre nem gyanakszik, hiszen a díszletek tökéletesek. Megeszem a nyenyec medveölő késemet, ha megfordul a fejében, hogy álcázott orosz előörs vagyunk.

– Micsoda? – döbönt Matyiő. Álmélkodva nézett körül. – Ez itten álcázott orosz előörs?

Két kecske érkezett az ól felől, s egymás szavába vágva heves szemrehányásokkal illették a banyát.

– Ezt jól megcsinálta, Arkagyij Szemjonovics! Képtelen tartani a száját? Most aztán minden kikotyogott, vén marha!

Erre már a tyúkok is odafutottak.

– Nincs más hátra, kemencébe kell vetnünk az atyafit! Túl sokat tud, hamar eljár a szája – kiabálták.

A banya a kemence felé taszította Dalfalvit.

– Kandikálj be, galambocski galambocskám! Gyönyörködhetsz néhány szenes csontvázban. Orvvadászok, rözseszedők, málé képű parasztok.

– Mondd meg neki, Arkagyij Szemjonovics, hogy egy tündért is elégettünk!– dicsekedett a kakas.

– Bizony, egy tündért is! Semmitől nem riadunk vissza! – bólogatott a banya.

– Mondanom se kell, nem tündér volt, hanem kémnő! Illegette a derekát, rezgette a gombos csöcsét, rázta a fuccsos seggit! – magyarázta az öregebbik kecske, aki véletlenül fordítva tette fel a szarvait, mert mindkettő előre hajlott.

– Kikötöttük, alaposan meghágtuk a testét, mielőtt kemencébe vetettük! Mindenki végig ment rajta kétszer vagy háromszor! Jobban esett, mint a lopott tejföl! – kérkedett a macska.

– Bajtársak! Figyelmet kérek! – kiáltotta Dalfalvi. Felfordított sajtárra pattant, karját kitérte, mintha magához ölelné az egész társaságot. – Álcájuk zseniál, uraim! Zseniál, kolosszál, ámulat! Önök a megtévesztés grandiózói. Én magam császári titkos ágens vagyok, az orosz nép megbonthatatlan barátja, tisztelője, és védelmezője. Éljen Miklós cár és eltökélt szövetségese, első Franz Joseph császár, éljen a legyőzhetetlen orosz oroszán! Éljen Ivan Fedorovics Paskievics herceg, éljen Alfred Candidus Ferdinand zu Windischgrätz!

– És éljen a kemence lángja, ami már csak a húsodra vár! – tette hozzá a kakas, közben harciasan legyezett a szárnyával. – De ne ijedez a nadrágodba, nem fog fájni! Fedor Kuzmin finom ember, bámulatosan könnyű a keze.

– Az egyszer biztos! A moszkvai kormányzásban senki nem akasztott úgy, mint ő – helyeselt a tyúkok.

– Akiket fellógatott, mind meg volt elégedve – tette hozzá a másik kecske, amelyiknek nem volt fordítva a szarva.

– Erről jut eszembe, hol van Fedor Kuzmin? – kérdezte a banya. – Egy ideje már színét se láttam, nem mintha hiányozna.

– Hát hol lenne! – csattant fel a két kecske. – Reggel óta a budin kuporog, jajgatva szorítkozik, kínjában a mamuskáját emlegeti, de nem jön ki semmi a seggin, csak forró déli szél. Már harmonikázni sincs kedve.

A banya Matyiőhöz fordult.

– Sajnálom, galambocski galambocskám, kicsit várnod kell. Fedor Kuzmin tegnap kolbászt rekvirált, egymaga felfalta az egész rakományt. Mohó kis kozák a lelkem. Úgy látszik, megcsípte a gyomrát.

– Nekem aztán nem sürgős. Boldog vagyok, hogy ilyen felemelő társaságban tölthetem életem utolsó perceit – így Dalfalvi, ravaszul.

– Ez aztán a fasza gyerek! – csettintett a banya. – Szavamra mondom, kitüntetem! Mit gondoltok, megérdemli a Kakercev bátorsági emlékérmét?

– Rászolgált! – vágta rá kórusban, lelkesen tapsolva. A banya mindjárt Matyiő mellére is tűzte a tenyéryi Kakercev érmet, utána megölelte, a hátát lapogatta, háromszor arcon, és egyszer szájon csókolta. De nem volt idő ünnepelni, örömkialtás hangzott a ház felől.

– Ide, mindenki! Megjött Prohor Bogdanovics!

Szekér dőcögött a viskó elé, a bakon megtermett komondor ült, hetykén félreCAPOTT kucsma ült a fején, a hóna alatt két ingaórát tartott. A szekéren megkötözött parasztok, jajveszékkelő nők és férfiak heverték egymásra dobálva, legalább húszan.

– Látod, galambocskám, megy ez, mint a krasnojarszki trojka – örvendezett a banya, s lelkesen ütlegette Matyiő vállát. – Tudnod kell, Prohor Bogdanovics minden nap portyázik, összeszedi a gyanús elemeket. Szerencsére nem valami találékonyak. Kapálgatnak, palántáznak, fát vágnak, füvet kaszálnak, ganét villáznak, könnyű őket felismerni. Ostobák a végtelenségig, még őrszemet se állítanak!

A banya is elbicegett a többiek után, mindnyájan a szekér körül nyüzsögtek, egymás szavába vágva magyaráztak, próbálták az ingaórákat elkunyerálni Prohor Bogdanovicstól. Dalfalvi Matyiő egyedül maradt. De akkor már inalt is a viskó háta mögé, átrohant a konyhakerten, s egy pillanat alatt eltűnt az erdőben. Az őzeket le hagyta, oly sebesen suhant!

(forrás: <https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/ma-feher-bela/> utolsó letöltés: 2014. május 18.)

7. A *Kossuthkifli* mint közös olvasmány – projekt

Miután megszületett a döntés az egész regény közös elolvasásáról, és megállapodtunk az olvasás határidejében is, a kitűzött időpontra a diákok saját könyvpéldánnyal érkeznek (két-három főre jusson legalább egy). Az órán csoportmunka fog zajlani, amelynek eredményeképpen minden csoport egy-egy szépen kivitelezett, a regénnyel kapcsolatos kreatív munkákat tartalmazó kísérőfüzetet készít a *Kossuthkifli*hez. A munkához fehér A4-es lapokat viszünk be a gyerekeknek, a vázlatokat, terveket, piszkozatokat azonban a füzetükben készítik el. Legyen náluk színes ceruza, filctoll, sőt készülhetnek azzal is, hogy dekorációs céllal kinyomtatott képeket vagy újságkivágásokat hoznak magukkal a filmsorozathoz kapcsolódó promóciós anyagokból.

A kísérőfüzetek összefűzött lapokból fognak állni, a lapokat a csoport tagjai készítik el, saját beosztásuk szerint. A lapok bal szélén ne felejtssék el megfelelő méretű margót hagyni, hogy az összefűzés miatt ne váljon láthatatlanná a tartalom egy része. Az elkészült füzeteket ki lehet tenni az iskolai faliújságokra, hogy a többi osztályban tanuló diákok is tanulmányozhassák –, hátha nekik is kedvük támad a regény elolvasásához.

Minden csoport szabadon állíthatja össze a füzetet a javasolt tartalmak és saját ötletei alapján. Fontos, hogy a csoporton belüli munka összehangolt legyen, és hogy mindenki részt vegyen benne. A füzet terjedelme attól függ, mennyi ideig dolgozhatnak a csoportok: egy tanóra esetén legalább a csoporttagok számával egyenlő, két tanórányi munkaidő esetén a tagok számának kétszerese lehet a címlapon kívüli elvárt terjedelem. A kivitelezés igényességétől függően természetesen különböző időráfordítást igényelhetnek egyes feladatok. Az értékelés módját és szempontjait előre tisztázzuk a gyerekekkel.

A projektóra(ko)n készülő füzethez javasolt feladatötletek a tananyag végén levő feladatbankban szerepelnek.

8. A *Kossuthkifli* mint egyéni olvasmány – kiselőadások és portfóliók

Ha az egész osztály nem vállalkozik a regény elolvasására, és ezért nem kerül sor a projektóra(k)ra, akkor fel lehet ajánlani a regény iránt érdeklődőknek, hogy kiselőadást vállaljanak a többiek számára, vagy portfóliót készítsenek a mű alapján. Mindkét lehetőség alkalmas értékelésre, jegyszerzésre.

Ha többen is tartanak kiselőadást, akkor az előadók egyeztessenek egymással a beszámoló sorrendjéről és a tartalmi átfedések elkerüléséről. Az első előadó vállalja magára a regény rövid bemutatását, a cselekmény vázlatos ismertetését, amit a többiek már nem ismételnék meg, csupán kapcsolódnak hozzá.

A regény alapos olvasását bizonyító és a szöveggel való kreatív munkáról tanúskodó portfólió elkészítését egyénileg, párban vagy csoportosan is el lehet vállalni, a kidolgozandó feladatok mennyiségében és fajtájában ennek megfelelően érdemes a gyerekekkel előre megállapodni. A leadott mappa értékelésénél egyaránt fontos a tartalmi és az esztétikai kivitelezés igényessége.

9. Feladatbank

A/ Az órai projektmunkára és az otthon készített portfólióba egyaránt választható feladatok

- 1.) Olvassátok el Cserna-Szabó András ajánlóját, amelyet fülszöveggként találtok meg a kötetben. Írjatok egy másféle megközelítésű, de ugyancsak figyelemfelkeltő ajánlót a regényhez!
- 2.) Készítsetek karikatúrákat a szereplőkről, és írjátok a képek mellé a nevüket, esetleg egyéb tudnivalókat róluk!
- 3.) Készítsetek rajzos információs oldalt (mini infopozszt) a regényről. Legyenek rajta ábrák és feliratok a fő motívumokról, szereplőkről, cselekményelemekről!
- 4.) Állítsatok össze idézetgyűjteményt a regényből. Törekedjete arra, hogy szellemesen csoportosítva mutassátok be az idézeteket!
- 5.) Keressetek egy különleges / provokatív / meglepő idézetet a könyvben, és írjátok mellé kommentárokat!
- 6.) Írjátok dialógust a regény két szabadon választott szereplője között!
- 7.) Készítsetek illusztrációt egy érdekes jelenethez, és válasszatok idézetet az illusztráció mellé!
- 8.) Írjátok komoly és/vagy vicces szómagyarázatokat tíz olyan szóhoz, amelyekkel a regényben találkozotok először!
- 9.) Írjátok rajongó és/vagy felháborodott olvasói levelet a szerzőnek!
- 10.) Képzeljete el egy éttermet, nevezzéte el, és állítsátok össze az étlapját, amelyről a regényben szerelő ételeket lehet megrendelni!
- 11.) Készítsetek térképet, és rajzoljátok bele a postakocsi és a halottaskocsi útvonalát!
- 12.) Figyeljéte meg a könyvborítót, és készítsetek értelmező leírást az illusztrátor által megjelenített motívumokról!
- 13.) Bizonyára ráismertete a *Kossuthki*ben „cameo szerepet vállaló”, más irodalmi művekből idetévedő figurákra, például Lúdas Matyira vagy János vitézre. Ebben a regényben semmi nem lehetetlen, ezért válasszatok ki még egy tetszőleges irodalmi figurát, és építséte be a történetbe. Írjátok meg a jelenetet! Ne felejtéte el pontosan megadni, hol, mikor, milyen körülmények között zajlik a találkozás!

B/ Otthoni kutatómunkát vagy hosszabb elmélyülést igénylő írásbeli feladatok a portfólióba

- 1.) Vizsgáld meg Batykó alakját, származását, képességeit, cselekménybeli szerepét! Tekinthető-e ő a regény egyik kulcsfigurájának, titkos főszereplőjének?
- 2.) Hasonlítsd össze az alábbi két idézetet! Mi a humor forrása, milyen a kommunikációs logikája a leírt helyzeteknek? Keress még két hasonló részletet Fehér Béla, Rejtő Jenő vagy más által írt szövegben!

„- Pénzt vagy életet!

- Életet!

A revolveres merénylő ettől a választól úgy megijedt, hogy visszahőkölt. A számtalanszor elhangzott támadó felszólításra, amióta a világ világ, először hangzott el a fenti válasz. A rabló lövésre kész pisztolya megrezdült a kezében, és egyszerűen nem tudta, hogy mit tegyen. A megtámadott egyén két karját nyugodtan felemelte, mint akit nem érdekel, hogy mi lesz.”

(Rejtő Jenő: A megkerült cirkáló, első fejezet)

„- Uram, tisztában vagyok a kötelességemmel!

- Tehát egy órán belül föbe lövi magát?

- Szükségtelen. Ezennel megkérem a lánya kezét.

Vödric felemelte a gyertyatartót, az őrnagy arcába világított. Belenézett a hideg, szürke szemekbe. Végtelenül hosszú perc telt el, mire meghozta döntését.

- A magáé!”

(Fehér Béla: Kossuthkifli, első fejezet, 2.)

3.) Hasonlítsd össze az alábbi két regényrészletet! Hogyan dolgozza fel a két szerző a múltbeli történetet, hogyan viszonyulnak a történelemhez? (Tájékozódj arról is, hogy mit mondanak a történészek Ocskay László kuruc brigadérosról!) Igazold, hogy Fehér Béla Jókai regényírói stílusát parodizálja!

„Slubek Eugén bekeretezett fametszetet mutatott a hölgyeknek, kik ruhavédő fehér körgallérban, kifésült hajjal bájologtak a tükör előtt. A kép Ocskay László kuruc brigadéros karóba húzott fejét ábrázolta.

– Szeme nyitva, tekintete élénk – ráncolta a homlokát Estilla, de a hajfodró finoman figyelmeztette.

– A frizuráját tessék észrevenni! A művészies csigákat!

Amikor Swappach berontott, Slubek éppen azt magyarázta, hogy Ocskay fejét 1710. január 3-án pallossal csapták le Érsekújvár főterén, néhány méterre a hajfodró műhelytől. A csöpögő fejet karóra tűzték, hadd lássa mindenki, mi vár az árulókra. Slubek szépapja a város derűségére Ocskayt tetszetősen megfrizírozta, sütővassal gazdagon csigázta. Így derült fény fodrászi tehetségére. A család rábeszélésére még azon a tavaszon megnyitotta üzletét. Annyi vendég járt hozzá, hogy alig győzte.

– Az ön helyében ezzel a történettel nem dicsekednék – jegyezte meg az őrnagy, de Slubek nem zavartatta magát.”

(Fehér Béla: Kossuthkifli, 8. fejezet, 3.)

„Szegény nő, hogy néz ki folyvást a hintó ablakából, epekedő arccal, ha nem jön-e már Érsekújvár?

Végre feltűnt előtte a láthatáron a síkon kiemelkedő bajorsánc.

Azon sánchatáron meredt föl egy magas árbocfá. S ennek a hegyén volt valami gömb. Az alkonyég sápadásában oly rémletes volt ez az égre meredő sötét jel.

– Mi lehet ez a sötét jel? – kérdezé magában borzadva a kétségbeesett nő.

Mielőtt odaérkezett volna, egy lovag jött vágatva eléje. Ocskay Sándor volt.

– Vissza! vissza! – kiálta a lovag, amint Ilonkát felismerte; s feltartóztatta erőszakosan a robogó lovakat.

Ilonka kiszökött a hintóból, s odafutott Ocskay Sándorhoz.

– Mi az ott? Mi az ott? – kérdezé arra a rémjelre mutatva ott a sötét sánccorom felett; megragadva kezeivel Sándor karját.

– Óh, ne kérdezd! Ne nézz oda! Fordulj vissza! – rebegé Ocskay Sándor, keservesen zokogva.

A testben, léleken összetört nő eszméletlenül rogyott össze.

Az a rémjel ott a távolban – az egykor legbálványozottabb férfinak a feje volt, árbochegyre tűzve.”

(Jókai Mór: Szeretve mind a vérpadig, II. kötet, 21. fejezet)

C/ Kiselőadásra alkalmas (vagy írásban a portfólió számára is feldolgozható) témaötletek

- 1.) Számolj be arról, hogy milyenek találtad a regény nyelvezetét! Hányféle stílusréteggel találkoztl? Okozott-e nehézséget számodra a sok idegen szó? Említs egy-két érdekes példát is a szóhasználattal kapcsolatban!
- 2.) Ismertesd a *Kossuthkifli* emberképét! Milyenek a nők, a férfiak, a pozitív és negatív szereplők, az erősek és a gyengék, a hősök és az árulók? Hasonlítsd össze a regényt ebből a szempontból más, a korról szóló olvasmányélményeddel!
- 3.) Számolj be arról, hogy milyenek láttatja a *Kossuthkifli* az 1849-es közállapotokat! Hogyan zajlanak a harcok? Honnan származnak az információk, és kikhez hogyan jutnak el? Hogyan élnek a katonák, hogyan élnek a civilek? Mi erősíti, és mi gyengíti azt, hogy az olvasó valószerűnek lássa az ábrázolt viszonyokat?
- 4.) Ismertesd az osztálytársaiddal néhány példán keresztül a regénynek a realitástól eltávolodó síkját! Mennyiben használ a történet mesei, mennyiben mitikus és mennyiben fantasztikus elemeket?
- 5.) Fehér Béla egy interjúban a következőket mondta: „Egyre többen mondják, írják, hogy a *Kossuthkifli* súlyos mondanivalót hordoz, sorskérdéseket tesz fel. Nagyon örülök, hogy a humor színes függönyei között megmutatja magát a lényeg, vagyis aki jól olvassa a regényt, tisztán látja az írói szándékot.” – Ismertesd osztálytársaiddal Fehér Béla mondatait, és érvelő előadásban formálj véleményt róla! Szerinted sikerült-e valóban súlyos mondanivalót beépítenie a regénybe? Ha igen, miben áll ez? Ha nem, miért vitatod?

10. Kvízzjáték

A mellékletként letölthető prezi levetítésével csoportos versenyt rendezhetünk a diákoknak. A változó nehézségű, zömmel műismereti, kisebb részben műveltségi kérdések helyes megválaszolása pontot ér. Ha van vállalkozó kedvű cukkerbakker az osztályban, stílusos nyeremény lehet a házi készítésű beugli.

Kérdések:	Megoldások:
1. fejezet <i>"Ki küldött levelet Vödricnek? Talán Kossuth? Vagy Petrovics poéta, ki az özvegyi fátyolról csácsog?"</i> 1.) Ki küldte a levelet? 2.) Mi a címe a hivatkozott versnek?	1.) Elepi Kőszál 2.) Petőfi: Szeptember végén
2. fejezet <i>"Olvastam a Hajdúvidékbe, hogy a beuglid még a császár asztalára is odekerül, úfelsége a mákosat szereti, fene a bendőjit!"</i> 3.) Hol él a levél írója, milyen tájszólást beszél?	3.) debreceni, í-ző
3. fejezet <i>"Gyorsan skatulába dugta, hogy úszkáljon az idők végtelenjében. Úszkál is azóta, mert csak akkor nyeri vissza az emberi méretét, ha a magyar elnyeri az igazságot."</i> 4.) Kiről van szó? 5.) Mikor került az illető a "skatulába"?	4.) Füzegy vitézről 5.) V. László idejében / a XV. században / 400 évvel a cselekmény előtt
4. fejezet <i>"Apósom itt van, és itt is marad! Ahol Ferstl Lipótok működtek, ott szellemük tovább gyökerezik, erjed, terjed és behálóz!"</i> 6.) Kinek az apósa Ferstl Lipót? 7.) Milyen tisztségéről, munkájáról nevezetes Ferstl Lipót?	6.) Swappach Ferdinánd apósa 7.) Ferstl Lipót a (pozsonyi) titkosrendőrség feje, a besúgóhálózat megszervezője
5. fejezet <i>"Kékes füst szállt a festett dobozból, egyre vastagabban áradt, végül görbe lábú, mongolos képű, kusza hajú, zömök alakká állt össze."</i> 8.) Milyen varázsszóra következik be a fenti esemény?	8.) Fürtös gyöngy
6. fejezet <i>"Az Örök Boldogság kirendeltségen keressék Halaburdát. Hűséges, kipróbált rezident."</i> 9.) Mi a fenti kirendeltség nyilvános szolgáltatása? 10.) És mi a titkos funkciója?	9.) Temetkezési vállalkozás 10.) A besúgóhálózat üzemeltetése
7. fejezet <i>"Kőszívű ember! Meg akar téríteni?"</i> 11.) A regény elején melyik jelenet von párhuzamot a tanácsos és Jókai "kőszívű embere" között?	11.) Az első jelenet haldoklás közben mutatja a császárhű atyát (bár ő aztán nem hal meg)

<p>8. fejezet <i>"Ezalatt a bús képű Leopold von Jüttner ezredes gyalogszerrel érkezett a botzenhajzli előtti poros állásra, hóna alatt a huszárzsíros hordócskával"</i> 12.) Valójában mi a neve az "ezredesnek"? 13.) Hagyományosan melyik irodalmi alak jelzője a "búsképű"?</p>	<p>12.) Dalfalvi Mátyás (Matyió) 13.) Don Quijote</p>
<p>9. fejezet <i>"Lóeszű babonások találmánya minden zörgő kadáver, suhanó füstalak, falban sóhajtó szorult lélek."</i> 14.) Hány kísértet jelenik meg az egykori Schwappach udvarházban?</p>	<p>14.) Öt (Dorozsma, Pironka, Matyi néni, Ferstl Franciska, Poprádi Klárika)</p>
<p>10. fejezet "Eladó cipője van-e? Az se baj, ha vásott." 15.) Ki kérdezi ezt, és miért?</p>	<p>15.) Vödric kérdezi, mert papucsban (pantofliban) jött el Pozsonyból</p>
<p>11. fejezet <i>"Csapataink harcban állnak! A kormány a helyén van!"</i> 16.) Az idézet egy későbbi történelmi személyiségre utal. Kire?</p>	<p>16.) Nagy Imre</p>
<p>12. fejezet <i>"halkan dúdolgatott, zengedezett, alkalomhoz illő dallamot próbált kieszelni"</i> 17.) Melyik szereplő foglalkozik ilyesmivel? 18.) Milyen hangszere van?</p>	<p>17.) Batykó 18.) Jágerhorn (vadászki)</p>
<p>13. fejezet <i>"Én újdonsült nemes ember vagyok, letkési Smidrony józsef ecetfőző mester, mégpedig negyvenhét telén vásároltam a nemességet jó pénzen"</i> 19.) Miért haragszik a mester Kossuthra?</p>	<p>19.) Attól tart, hogy a Kossuth által vezetett forradalom miatt nem lesznek többé nemesek, csak „polgártársak”, ő pedig hiába dobta ki a pénzét.</p>
<p>14. fejezet <i>"Légy enyém, tarka képzet! Sudár királynőm, életem ékköve, ezer virággal szórd rám a zöld tavaszt!"</i> 20.) Melyik költőtől kölcsönzi udvarló szavait Badagány?</p>	<p>20.) Csokonai Vitéz Mihály</p>
<p>15. fejezet <i>"Az étiim! Elnyelte a víz! - így Estilla, rémulten."</i> 21.) Mi történik végül a "dobozi emberrel"?</p>	<p>21.) A jelszóra (fürtös gyöngy) előjön a víz alól, és boldogan elszalad.</p>
<p>16. fejezet <i>"Valamelyik gyomorhajós költő azt találta írni, ha a debreceniek vesznek is könyvet, csak azért veszik, hogy szalonját csomagoljanak bele."</i> 22.) Melyik költő volt ilyen rossz véleménnyel Debrecenről?</p>	<p>22.) Petőfi</p>
<p>17. fejezet <i>"Az ágy támláján két lélek ücsörgött. Az egyik puha, félénken pislogó, ... a másik hetyke gyanakvó..."</i> 23.) Kinek a halottas ágyáról van szó? 24.) Honnan van az illetőnek két lelke?</p>	<p>23.) Elepi Kőszál 24.) A sajátján kívül őrizte a negyven évvel ezelőtt megölt francia ulánus lelkét is.</p>

Irodalom

Fehér Béla – Jánossy Lajos: Napfény sem kell hozzá.

http://www.litera.hu/hirek/napfeny_sem_kell_hozza (utolsó letöltés: 2014. május 22.)

Gál Andrea – Papp Attila Zsolt: Klikkrec (Fehér Béla Kossuthkifli című regényéről)

<http://www.lato.ro/article.php/Klikkrec-Feh%C3%A9r-B%C3%A9la-Kossuthkifli-c-reg%C3%A9ny%C3%A9r%C5%91/2522/> (utolsó letöltés: 2014. május 22.)

Gintli Tibor – Schein Gábor: Az irodalom rövid története I. A kezdetektől a romantikáig.
Jelenkor Kiadó, Pécs 2003

Kolozsi Orsolya: Fehér Béla: Kossuthkifli. <http://www.kortaronline.hu/2013/05/arch-feher-bela-kossuthkifli/17084> (utolsó letöltés: 2014. május 22.)

Koncz Tamás: Kalandkifli. <http://www.barkaonline.hu/kritika/2961-kalandkifli> (utolsó letöltés: 2014. május 22.)

Kossuthkifli Jókai-kabátban. Bazsányi Sándor és Király Levente Fehér Béla új könyvéről beszélgetett a Nemzetközi Könyvfesztiválon. <http://www.irodalmijelen.hu/05242013-1542/kossuthkifli-jokai-kabatban> (utolsó letöltés: 2014. május 22.)

Megkérdeztük Fehér Bélát. <http://www.barkaonline.hu/megkerdeztuek/2708-megkerdeztuek-feher-belat> (utolsó letöltés: 2014. május 22.)

Vass Norbert: Magyar magyarnak farkasa, avagy a hallé örökké rotyog.

http://epa.oszk.hu/01400/01433/00049/pdf/EPA01433_szepirodalmi_figyelo_12-2-015-feher-vass.pdf (utolsó letöltés: 2014. május 22.)

Veres András: A ponyva klasszikusa. 1940 Megjelenik a Piszkos Fred, a kapitány. In.: A magyar irodalom története III. 1920-tól napjainkig. Szerk. Szegedy-Maszák Mihály, Veres András. Gondolat Kiadó, Budapest 2007. 381-389.

Képek forrása:

<http://www.aegondij.hu/2013>

<http://mno.hu/grund/mi-a-magyar-interju-feher-belaval-1056641>

<http://mozinezo.hu/hirek/folytatodik-kossuthkifli-forgatasa.mozi>